

3. Характер очікуваних грошових потоків – фіксовані, змінні або залежні від ринкових факторів.

Такий підхід дозволяє забезпечити логічну узгодженість між економічною природою фінансових інструментів, їх обліковою класифікацією та впливом на фінансову звітність.

На відміну від традиційних класифікацій, які здебільшого мають теоретичний характер, запропонована модель є прикладною, оскільки може бути реалізована в цифрових облікових системах. Її застосування дозволить автоматизовано визначати категорію фінансового інструменту, формувати відповідні проводки, оцінювати справедливую вартість і ризики.

Таким чином, удосконалення класифікації фінансових інструментів у системі бухгалтерського обліку є необхідною умовою підвищення достовірності, порівнянності та аналітичної цінності фінансової звітності. Запропонований підхід узгоджується з міжнародною практикою, відповідає вимогам цифрової економіки та сприяє формуванню сучасної методології обліку фінансових інструментів.

Список використаних джерел:

1. Садчикова І. В., Садчиков В. С. Сутність та класифікація фінансових інструментів. *Актуальні питання економічних наук*, 2025. № 15. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17127263>
2. Дегтярьова І. Б., Мельник О. І., Романченко Я.В. Економічні та фінансові інструменти забезпечення сталого регіонального розвитку: досвід ЄС. *Mechanism of Economic Regulation*. 2014. № 3. С. 18-27.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 559. URL: <https://zakon.help/law/559>.
4. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf
5. Захарін С.В. Фінансові інструменти управління інвестиційною діяльністю у регіоні. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 3. С. 102-108.

Фоміна Тетяна Володимирівна

кандидатка економічних наук, доцентка

Центральноукраїнського національного технічного університету

Золотко Олена Валентинівна

здобувачка вищої освіти другого рівня

Центральноукраїнського національного технічного університету

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Обліково-аналітична інформація є ключовим інструментом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, адже її якість, актуальність і точність визначають ефективність роботи та фінансову стійкість будь-якого підприємства. Необхідність формування обліково-аналітичної інформації аграрними підприємствами зумовлена специфікою їх діяльності та потребою в ефективному

управлінні ресурсами, фінансовими результатами і ризиками.

Виробничий процес на аграрних підприємствах має сезонний характер: періоди активного виробництва (посівна, збір урожаю, кормозаготівля); періоди зменшення виробничої активності (зимовий період). Сезонність діяльності впливає на нерівномірний розподіл доходів і витрат, а також відображення доходів у фінансовій звітності за окремими періодами (таблиця 1).

Таблиця 1 – Вплив особливостей діяльності аграрних підприємств на формування обліково-аналітичної інформації

Особливість		Характеристика впливу	
Сезонність		Розподіл витрат – витрати на посівну кампанію (насіння, добрива, паливо) формуються на початку сезону, а доходи – після збору урожаю	
		Формування резервів – необхідність створення резервів на оплату праці, ремонт техніки, закупівлю палива в періоди міжсезоння	
Облік доходів і витрат	Доходи	Основні доходи – від продажу сільськогосподарської продукції	
		Інші доходи – дотації, субсидії, оренда обладнання або техніки	
	Витрати	Прямі витрати (насіння, добрива, корми)	
		Непрямі витрати (амортизація техніки, оренда землі, адміністративні витрати)	
Облік біологічних активів	Облік біологічних активів здійснюється за НП(С)БО 30 «Біологічні активи»		
	Правильна класифікація	Поточні біологічні активи – тварини на відгодівлі, посіви	
		Довгострокові біологічні активи – сади, виноградники, худоба основного стада	
	Оцінка активів	За справедливою вартістю з урахуванням очікуваних витрат на продаж	
		Або за собівартістю (у разі відсутності ринку для справедливої оцінки)	
	Періодичне переоцінювання вартості посівів, худоби, що впливає на баланс підприємства		
	Використання програмного забезпечення «Агроконтроль» для управління біологічними активами та обліку земельних ресурсів		
Облік земельних ресурсів	Земля є основним активом аграрних підприємств		
	Земля у власності відображається у складі необоротних активів		
	Орендована земля – в обліку відображаються витрати на оренду та пов'язані витрати (податки, орендна плата).		

Основними бухгалтерськими рахунками, що використовуються для формування облікової інформації аграрними підприємствами є: 20 «Виробничі запаси» для обліку насіння, добрив, кормів; 21 «Поточні біологічні активи» для обліку тварин на відгодівлі і посівів; 23 «Виробництво» для відображення витрат на виробництво продукції; 31 «Рахунки в банках» для обліку руху грошових коштів; 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» для обліку дебіторської заборгованості за реалізацію продукції; 79 «Фінансові результати» для формування фінансового результату діяльності та визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток,

якщо фермерське господарство перебуває на загальній системі оподаткування. Основним рахунком для обліку податкових розрахунків є 64 «Розрахунки за податками і платежами», який передбачений для обліку нарахувань і сплати податків до бюджету та визначення податкових зобов'язань.

Аграрні підприємства ведуть аналітичний облік для відстеження витрат на окремі види культур або тварин, аналізу рентабельності окремих виробничих напрямків та управління грошовими потоками і планування фінансових ресурсів.

Аналітична інформація формується на основі синтетичного обліку для прийняття управлінських рішень. Основними показниками для аналізу діяльності аграрних підприємств є доходи від продажу сільськогосподарської продукції; витрат на оплату праці, придбання насіння, добрив, засобів захисту рослин, паливно-мастильних матеріалів; нарахованих і сплачених податків. У частині податкового навантаження аграрні підприємства аналізують відсотки податків у загальних витратах і їх структуру та співвідношення податкових зобов'язань і доходів.

Ми повністю погоджуємось із думкою Подолянчук О., Коваль Н. і Гудзенко Н., що незалежно від форми організації аграрних підприємств «для всіх їх типів актуальною проблемою є необхідність адаптації бухгалтерського обліку до системи міжнародних стандартів, які стають невіддільною складовою національного бухгалтерського обліку. Незважаючи на спрощеність ведення обліку, він має бути одночасно простим, зрозумілим та інформативним» [1, с. 7].

Формування обліково-аналітичної інформації є важливим процесом також і для забезпечення ефективного адміністрування податків, що сплачуються аграрними підприємствами. Така інформація є основою для виконання податкових зобов'язань, підготовки фінансової звітності, аналізу фінансового стану, а також для прийняття управлінських рішень.

Отже, особливості діяльності аграрних підприємств значною мірою впливають на формування облікової інформації. Ведення достовірного та своєчасного обліку дозволяє аграрним підприємствам контролювати витрати та доходи, оптимізувати податкове навантаження, підвищувати ефективність управління фінансовими ресурсами, забезпечувати відповідність вимогам податкового та бухгалтерського законодавства України.

Список використаних джерел:

1. Подолянчук О.А., Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік в фермерських господарствах : навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 374 с.

Халімончук Катерина Анатоліївна,

здобувачка вищої освіти першого рівня Державного податкового університету

Науковий керівник: Новікова Олена Павлівна,

старший викладач кафедри обліку та аудиту

Державного податкового університету

**РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ У ЗАПОБІГАННІ ШАХРАЙСТВУ ТА
КОРУПЦІЇ ЧЕРЕЗ ІДЕНТИФІКАЦІЮ АНОМАЛІЙ У ГРОШОВИХ
ПОТОКАХ**